

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta

2012/2055(INI)

9.5.2012

LAUSUNTO

sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnalta

talous- ja raha-asioiden valiokunnalle

peruspankkipalvelujen saatavuudesta
(2012/2055(INI))

Valmistelija: Evelyne Gebhardt (*)

(Aloite – työjärjestyksen 42 artikla)

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 50 artikla

PA_NonLeg_art42

EHDOTUKSET

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa talous- ja raha-asioiden valiokuntaa

- I. sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:
- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan,
 - ottaa huomioon 13. huhtikuuta 2011 annetun komission tiedonannon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle "Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti: 12 viputekijää kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi –Yhdessä uuteen kasvuun", COM(2011)0206 lopullinen,
 - ottaa huomioon professori Mario Montin 9. toukokuuta 2010 päivätyn, komissiolle osoitetun raportin uudesta sisämarkkinastrategiasta,
 - ottaa huomioon 20. toukokuuta 2010 antamansa päätöslauselman kuluttajille ja kansalaisille tarkoitettujen yhtenäismarkkinoiden toteuttamisesta¹,
 - ottaa huomioon 6. huhtikuuta 2011 antamansa päätöslauselman sisämarkkinoista eurooppalaisia varten²,
 - ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2011 antamansa päätöslauselman yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen tulevaisuudesta³,
 - ottaa huomioon 15. marraskuuta 2011 antamansa päätöslauselman uudesta kuluttajapoliittisesta strategiasta⁴,
 - ottaa huomioon 25. lokakuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista⁵,
 - ottaa huomioon 27. lokakuuta 2010 päivätyn komission työohjelman 2011 (COM(2010)0623),
 - ottaa huomioon 15. marraskuuta 2011 päivätyn komission työohjelman 2012 (COM(2011)0777),
 - ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (ADR-direktiivi)

¹ EUVL C 161 E, 31.5.2011, s. 84.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0145.

³ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0319.

⁴ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0491.

⁵ EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64.

(COM(2011)0793),

- ottaa huomioon 18. heinäkuuta 2011 annetun komission suosituksen mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä¹,
 - ottaa huomioon vaikutustenarvioinnin, joka koskee 18. heinäkuuta 2011 annettua komission suositusta mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä (SEC(2011)0906, SEC(2011)0907),
 - ottaa huomioon 13. marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY maksupalveluista sisämarkkinoilla²,
 - ottaa huomioon 16. joulukuuta 2010 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevien teknisten vaatimusten vahvistamisesta ja asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta (COM(2010)0775),
 - ottaa huomioon 16. syyskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/110/EY sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta³,
 - ottaa huomioon 26. lokakuuta 2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen⁴,
 - ottaa huomioon 24. lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta⁵,
 - ottaa huomioon Euroopan parlamentin teettämän, 15. marraskuuta 2011 päivätyn tutkimuksen peruspankkipalveluista ("Basic Banking Services"),
 - ottaa huomioon virolaisen Triin Saagin 17. helmikuuta 2012 esittämän vetoituksen 0963/2011, joka koski ongelmia pankkitilin sulkemisessa EU:ssa,
- A. katsoo, että koko unionissa olisi turvattava kuluttajien oikeus käyttää maksupalveluja ja että kuluttajien olisi voitava hyötyä sisämarkkinoista täysimääräisesti;
- B. katsoo, että kyseinen oikeus kuuluu jokaiselle unionin alueella laillisesti asuvalle henkilölle ja että henkilöiden vapaa liikkuvuus on ensiarvoisen tärkeä asia;
- C. katsoo, että tämä oikeus olisi oltava myös henkilöillä, jotka tarvitsevat pankkitilin useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, koska heillä on kytköksiä kuhunkin näistä jäsenvaltioista;

¹ EUVL L 190, 21.7.2011, s. 87.

² EYVL L 319, 5.12.2007, s. 1.

³ EUVL L 267, 10.10.2009, s. 7.

⁴ EYVL L 309, 25.11.2005, s. 15.

⁵ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

- D. katsoo, että lisäpalveluiden ja muiden tuotteiden ostamista ei saa asettaa tavanomaisen maksutilin käyttömahdollisuuden ehdoksi;
- E. toteaa, että maksupalveluntarjoajat soveltavat maksutilien avaamiseen kelpoisuusperusteita, jotka ovat rajoittavampia kuin lainsäädännössä edellytetään ja jotka rajoittavat unionin alueella asuvien henkilöiden vapaata liikkuvuutta unionissa;
- F. katsoo, että on otettava asianmukaisesti huomioon, että unionin alueella noudatetaan erilaisia pankkikäytäntöjä;
- G. toteaa, että komissio ilmoitti vuoden 2011 työohjelmassaan esittävänsä ehdotuksen säädökseksi pankkitilin käyttömahdollisuudesta, mutta antoi sen sijaan 18. heinäkuuta 2011 ainoastaan suosituksen mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä; toteaa, että suosituksesta huolimatta 15 jäsenvaltiolla ei ole edelleenkään oikeudellisia tai vapaaehtoisia säännöksiä, joilla pankeilta edellytettäisiin peruspankkipalvelujen tarjoamista;
- H. toteaa, että pankkien vapaaehtoisella sitoutumisella ei ole vielä kyetty varmistamaan tehokkaasti yleistä mahdollisuutta käyttää tavanomaista maksutiliä; katsoo, että ainoastaan säädöksellä voidaan taata kansalaisille oikeusvarmuus;
- I. katsoo, että jos tavanomaisten maksutilien halutaan yleistyvän, myös markkinoiden on ryhdyttävä hyväksymään luottokorttien ohella tavanomaisten maksutilien pankkikortit;
- J. toteaa, että jos kuluttajilla ei ole mahdollisuutta käyttää maksutilejä, he eivät voi osallistua rahoituspalvelujen päämarkkinoiden toimintaan eivätkä saada käyttöönsä keskeisiä tavaroita ja palveluita, mikä rajoittaa sosiaalista ja taloudellista osallisuutta tai estää sen;
- K. katsoo, että on tarpeen vahvistaa periaatteet tavanomaisen maksutilin käyttömahdollisuudesta ja soveltaa niitä johdonmukaisesti koko unionissa, jotta voidaan edistää sosiaalista osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta;
- L. toteaa, että alhaisen tulotason, pankkitilittömyyden sekä sosiaalisen ja taloudellisen syrjäytymisen välillä on kiistaton yhteys;
- M. toteaa, että unionin alueella asuvat henkilöt, jotka haluavat hyödyntää vapaan liikkuvuuden etuja, kohtaavat usein vakavia vaikeuksia;
- N. toteaa, että vaikka yhtenäisen eurooppalaisen maksualueen (SEPA) luomisella on tarkoitus varmistaa, että kaikkien kansallisten ja kansainvälisten maksutapahtumien hoitamiseen riittää yksi pankkitili, SEPA ei ole vielä valmis; katsoo, että on varmistettava palvelujen ja niihin liittyvien kustannusten avoimuus sekä toteutettava lisätoimenpiteitä SEPAn saamiseksi toimivaksi kaikissa jäsenvaltioissa;
- O. toteaa, että kuluttajat, joilla ei ole pankkitiliä, joutuvat käyttämään käteistä rahaa; ottaa huomioon, että tämä rajoittaa heidän maksuvaihtoehtovalikoimaansa, estää heidän osallistumisensa sähköiseen kaupankäyntiin ja tulee lisäksi kalliimmaksi;

- P. toteaa, että henkilöiden, joilla ei ole pankkitiliä asuinmaassaan, on huomattavan vaikea työllistyä kokoaikaisesti, vuokrata asunto, maksaa veroja ja saada palkkansa maksetuiksi; katsoo, että pankkitilin epääminen tai epäedullisempien ehtojen tarjoaminen henkilön asuinpaikan ja taloudellisen tai sosiaalisen tilanteen perusteella on syrjivää;
- Q. katsoo, että sekä kuluttajat että yritykset hyötyisivät, jos niille 30 miljoonalle yli 18-vuotiaalle, joilla ei Euroopan parlamentin teettämän tutkimuksen mukaan ole pankkitiliä, annettaisiin mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä; katsoo, että näin vahvistettaisiin myös sisämarkkinoita ja kuluttajan oikeuksia;

II. sisällyttämään päätöslauselmaesityksensä liitteeseen seuraavat suositukset:

Suositus N:o 1 (Määritelmät)

Kuluttajan oikeuksista annetun direktiivin 2011/83/EU mukaan kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka toimii tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Komission olisi varmistettava, että kuluttajan määritelmä kattaa kaikki unionin alueella asuvat henkilöt, jotka liikkuvat maasta toiseen ja joilla on siis oikeus käyttää tavanomaista maksutiliä.

Tavanomainen maksutili olisi määriteltävä pankkitiliksi, jonka avulla kuluttaja voi suorittaa kaikki tavanomaiset maksutapahtumat tilin katteen puitteissa.

Kaikilla kuluttajilla olisi oltava mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä, ellei ole painavia syrjimättömiä syitä sen epäämiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita velvollisuutta hankkia pankkitiliä.

Suositus N:o 2 (Mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä)

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että jokaisella unionin alueella laillisesti asuvalla kuluttajalla on oikeus avata jäsenvaltion alueella toimiva tavanomainen maksutili ja käyttää sitä. Sillä, onko kuluttajalla toisessa jäsenvaltiossa tili, jonka kautta hän voi käyttää suosituksessa N:o 3 lueteltuja maksupalveluja jäsenvaltion alueella, ei saisi olla merkitystä. Tätä oikeutta sovelletaan kuluttajan taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki henkilöasiakkaita palvelevat pankit velvoitetaan tarjoamaan tavanomaisia maksutilejä, jotta estetään syrjintä ja vilpillinen kilpailu pankkien välillä, paitsi jos jäsenvaltiossa sovelletaan erityisjärjestelyjä.

Koska pankkitilin käyttömahdollisuutta voidaan rajoittaa tai se voidaan evätä erilaisista syistä, kaikissa jäsenvaltioissa on löydettävä mahdollisimman nopeasti ratkaisu ongelmiin, jotta kuluttajat saavat yleisen oikeuden pankkitiliin. Siksi komission olisi esitettävä viipymättä asiaa koskeva säädösehdotus, jotta oikeus tavanomaiseen maksutiliin tulee vahvistetuksi unionin lainsäädännössä.

Koska rahoituspalvelujen tarjonnassa on monia erilaisia järjestelmiä, jäsenvaltioiden olisi voitava itse päättää, miten ne toteuttavat mahdollisuuden käyttää tavanomaista maksutiliä.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kun maksupalveluntarjoaja epää tavanomaisen maksutilin avaamisen, se ilmoittaa kuluttajalle välittömästi epäämisen syyt kirjallisesti, yksiselitteisen selkeästi ja maksutta ja kertoo muutoksenhakumahdollisuuksista. Tätä tiedonsaantioikeutta voidaan rajoittaa lainsäädäntötoimin, jos rajoittaminen on tarpeellista ja kohtuullista kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen tavoitteiden turvaamisen kannalta. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kuluttajat voivat hakea muutosta kielteiseen päätökseen.

Suositus N:o 2 a (Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen alalla annetut säännökset)

Mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä olisi taattava direktiivin 2005/60/EY mukaisesti.

Vaadittu unionin säädös ei saisi vaikuttaa maksupalveluntarjoajien velvoitteisiin, jotka johtuvat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen alalla annetuista unionin tai jäsenvaltioiden säännöksistä.

Suositus N:o 4 (Tavanomaisen maksutilin ominaispiirteet)

Tavanomaiseen maksutiliin olisi sisällyttävä syrjimättömästi kaikki maksutilin avaamisen, käyttämisen ja lopettamisen edellyttämät toiminnot, tiliotteet, rahan tallettaminen maksutilille, käteisnostot maksutililtä sekä suoraveloitukset ja tilisiirtojen ja maksutapahtumien suorittaminen niin fyysisesti kuin etäpalveluna, myös internetissä. Suoritettujen toimintojen määrää ei saisi rajoittaa.

Mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä ei saisi edellyttää lisäpalveluiden ostamista, kuten vakuutuksen ottamista, toisen pankkitilin avaamista eikä ei-monetaarisia seikkoja, kuten aiemmin tehtyä vuokrasopimusta.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tavanomainen maksutili tarjotaan maksutta tai kohtuuhintaan.

Prepaid-maksukortit tai muut samaan tarkoitukseen käytettävät maksuvälineet, joita on jo käytössä joissakin jäsenvaltioissa, voisivat olla tavanomaista maksutiliä täydentäviä välineitä, joita olisi tutkittava ja kehitettävä edelleen.

Monet tavanomaisista maksutileistä ovat nykyään yksinomaan internetissä käytettäviä tilejä, minkä vuoksi ne ovat ihanteellisia sähköisessä kaupankäynnissä mutta samalla niiden ulottumattomissa, joilla ei ole internetyhteyttä. Tavanomaisten maksutilien olisi oltava käyttäjäystävällisiä, yksinkertaisia ja turvallisia. Lisäksi tilejä on voitava hallinnoida paitsi verkossa, lyhytsanomapalveluilla ja muilla nykyisillä etäpankkitoiminnoilla myös paikallisissa pankkikonttoreissa.

Tavanomaisen maksutilin käytön yhteydessä on estettävä kaikenlainen syrjintä.

Kuluttajalle ei saa aiheutua pankin vaihtamisesta tai pankkitilin lopettamisesta kohtuuttomia hallintokuluja tai esteitä.

Jäsenvaltioiden olisi halutessaan voitava sallia pankkien myöntävän pieniä siirtymäajan luottoja tilapäisen miinussaldon kattamiseksi. Pienistä siirtymäajan luotoista perittävien

maksujen olisi oltava kohtuullisia ja vähintään yhtä edullisia kuin palveluntarjoajan tavanomainen hinnoittelupolitiikka.

Niiden olisi voitava päättää vapaasti myös kohtuullisen tilinylitysoikeuden sallimisesta.

Kuluttajan henkilötiedot ja hänen taloudellista tilannettaan koskevat tiedot on aina suojattava asianmukaisesti, eikä niitä saa luovuttaa eteenpäin ilman lupaa. Tämä pätee erityisesti silloin, kun kuluttajan pankkitilin avaamista koskeva hakemus on hylätty.

Jäsenvaltioiden ja komission olisi järjestettävä julkisten elinten välityksellä ja yhteistyössä kuluttajajärjestöjen ja julkisten neuvoa-antavien elinten kanssa toteutettavia tiedotuskampanjoita tavanomaisista maksutileistä, jotta kuluttajat saavat tietoa tällaisten tilien käyttömahdollisuudesta.

Unionin tason kampanjoilla olisi lisättävä tietoisuutta peruspankkipalvelujen saatavuudesta kaikkialla unionissa sekä rajatylittävistä oikeuksista näiden palvelujen käyttöön. Jäsenvaltiotasolla kampanjoilla olisi pyrittävä antamaan ymmärrettävästi tarvittavaa tietoa tavanomaisten pankkitilien ominaisuuksista, ehdoista ja käytännön seikoista ottaen huomioon kuluttajien erityistarpeet. Jäsenvaltiotason tiedotuskampanjat olisi toteutettava tarvittaessa useammalla kielellä.

On erittäin tärkeää kiinnittää huomiota tavanomaisen maksutilin etuihin ja antaa tietoa talousasioista, sillä näin vahvistetaan kuluttajien asemaa ja mahdollistetaan heidän osallistumisensa sisämarkkinoiden toimintaan.

Maksupalveluntarjoajat olisi veloitettava antamaan kuluttajille tarvittavat tiedot tarjottavasta tavanomaisesta maksutilistä kirjallisesti sekä asettamaan kuluttajien saataville tiedot mahdollisista kustannuksista ja käyttöehdoista. Kuluttajille olisi lisäksi kerrottava, että mahdollisuus käyttää tavanomaista maksutiliä ei edellytä muiden palveluiden käyttämistä. Palveluiden kustannukset olisi esitettävä selvästi ja vertailukelpoisesti ilman pienellä painettuja ehtoja tai piilokustannuksia.

Maksupalveluihin sovellettavat ehdot ja niitä koskevat tiedotusvaatimukset olisi esitettävä avoimesti.

Käteisautomaateista tehtävien käteisnostojen olisi automaatin omistavasta pankista riippumatta oltava mahdollisimman pitkälle ilmaisia.

Suositus N:o 5 (Tuomioistuimen ulkopuolinen riitojenratkaisu)

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että käytettävissä on asianmukaisia ja tehokkaita tuomioistuimen ulkopuolisia muutoksenhakumenettelyjä, joita voivat hoitaa jo olemassa olevat elimet.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että käytettävissä on asianmukaisia ja tehokkaita valitus- ja oikeussuojakeinoja sellaisten riitojen ratkaisemiseksi tuomioistuinten ulkopuolella, jotka koskevat oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat palveluntarjoajiin ja kuluttajiin sovellettavassa lainsäädännössä vahvistetuista periaatteista. Tällaisia valitus- ja oikeussuojakeinoja olisi oltava käytettävissä sovellettavan lainsäädännön

nojalla joko kansallisella tai rajatylittävällä tasolla. FIN-NET-verkosto voisi tarvittaessa osallistua riitojenratkaisuun.

Alan säännösten noudattamista valvovien jäsenvaltiotason elinten olisi laadittava pankkilaitoksia koskevat parhaiden toimintatapojen mukaiset menettelyt ja tehtävä niitä tunnetuksi alueellaan. Myös komissiota olisi informoitava alan kehityksestä. Komission rakenteiden, kuten Europe Direct -tiedotuspisteiden ja sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkon SOLVITin, sekä kansallisten elinten, kuten rahoitusalan kuluttaja-asiamiesten ja kuluttajajärjestöjen, joille kansalaiset esittävät valituksia pankkipalvelujen saatavuudesta, olisi ilmoitettava komissiolle havainnoistaan ja päätelmistään, koska ne ilmentävät tavallisten kansalaisten ja kuluttajien ongelmia.

Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi tarkasteltava parhaita käytäntöjä ja toimittava kaikkea sellaista pankkilaitosten toimintaa vastaan, joka loukkaa kuluttajien oikeutta tavanomaiseen maksutiliin.

Suositus N:o 6 (Täytäntöönpano ja tarkistaminen)

Komissio antaa viimeistään kolmen vuoden kuluttua unionin säädöksen voimaantulosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle kattavan kertomuksen lainsäädännön täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon valvonnasta. Kertomuksessa olisi käsiteltävä lisäksi lisätoimenpiteiden tarvetta, ja siihen olisi liitettävä ehdotuksia, jotka voivat olla tarpeen unionin lainsäädännön mukauttamiseksi tai muuttamiseksi.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että maksupalveluntarjoajat toimittavat kansallisille viranomaisille säännöllisesti täsmällistä tietoa avattujen tavanomaisten maksutilien lukumäärästä, hylättyjen tilihakemusten lukumäärästä hylkäämissyineen, tilien lopettamisista sekä tavanomaisiin maksutileihin liittyvistä palvelumaksuista.

Komissio tarkastelee saamiaan tietoja ja arvioi niiden perusteella säädöksen tehokkuutta sekä ilman pankkitiliä olevan väestön että liikkuvien työntekijöiden kannalta. Tarvittaessa komissio laatii asianmukaisia ehdotuksia unionin tämän alan oikeuden kehittämiseksi.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	8.5.2012
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 36 -: 0 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Pablo Arias Echeverría, Adam Bielan, Jorgo Chatzimarkakis, Sergio Gaetano Cofferati, Birgit Collin-Langen, Cornelis de Jong, Christian Engström, Vicente Miguel Garcés Ramón, Evelyne Gebhardt, Mikael Gustafsson, Małgorzata Handzlik, Iliana Ivanova, Sandra Kalniete, Edvard Kožušník, Toine Manders, Hans-Peter Mayer, Franz Obermayr, Sirpa Pietikäinen, Mitro Repo, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Emilie Turunen, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Raffaele Baldassarre, Marielle Gallo, Anna Hedh, Emma McClarkin, Antonyia Parvanova, Konstantinos Poupakis, Olle Schmidt, Sabine Verheyen
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (187 art. 2 kohta)	Joseph Cuschieri